

Jena ruwimela chonigá osáririgo *La Carta del Apóstol San Pablo a los Efesios*

Páulo osele ye osilí ralámuli Onorúgame oyérame napu Ebeso ejperégame nile baisá makué bamí a'kinana napu'lige mukusá Esukristo. Napu'lige osá ye osilí galírale bajcháriga ajtile Roma anilichi we'ká riógichi.

Páuloka ruwí Onorúgame 'nátiligo 'we 'yasi Esukristo (e'nesi Glosario «Jesús» 'lige «Cristo»). Wa'lula nulame nimio suwábaga napu newale Onorúgame. Abiena ruwí suwábaga Esukristo oyérame bi'lepi 'nátili na'támili ko Esukristo na'tálilacho. 'Lige abiena ruwí suwábaga ralámuli napu Onorúgame oyérame ju 'we 'la sébali olámili ko napu nulá Wa'lula Esukristo. 'Lige 'ma tabilé ejperélimili ko napurigá ejperégame nile abé 'yabé. Abiena ruwí 'we 'la 'nátaga mochíwili ko napurigá tabilé oyériwa Remónisi na'tálila.

Napurigá 'la machiboa chukíligo Páulo napu'lige bajchá simíligo Ebeso anilichi Esukristo ra'ichálila benírimia ralámuli, e'nesi Hechos de los Apóstoles capítulo 19. Ruwí Páulo ajtíligo Onorúgame nila ra'ichali beniria alé Ebeso anilichi oká bamí o bakiá bamí kéréamá. 'Lige a'kinana alué napu Páulo gu'írame nílige Timoteo anilime simile alemi Onorúgame nila ra'ichali benírimia ralámuli Onorúgame oyérame.

Ye Ju Alué Apeli Napu Pablo Osele Alué Ralámuli napu Ebeso Ejperégame Nílige

---

1 *Kuira 'emi ralámuli suwábaga
Ebeso ejperégame napu ekí
Onorúgame oyérame ju.*

Ne Páulo osé ne suwábaga
ralámuli Onorúgame oyérame
alé Ebeso rewégichi ejperégame,
alé Ebeso we'ká riógichi, alué

napu 'la bijchígime ju Kristo Esusi
ra'ichálila. Neka julárigame ju
Kristo Esúsitate napurigá ne nulame
nímala aleké nila nóchali. ²Neka
najkíba napurigá Onorúgame
ramué o'nola 'lige Esukristo napu
ramué nuleme ju 'we 'la semáriga

ganíliga etesa 'la kápá suwábaga
'emi ralámuli, 'lige napurigá 'la
ganíliga ejperélamala 'emi.

**Jena ruwimela Páulo ruwíligo wa'lú
cheliera i'lime ko Onorúgame**

³Onorúgameka 'we a'lá
nejkúrame ju, alué napu ju
Esukristo O'nola, 'lige nejile bo'né
alawala ramué gu'íriga. Alarigá
gatele Onorúgame napu'lige
julusa Kristo jena gawichí. 'Lige
alekeri wa'lú cheliera i'lime júkuru
Onorúgame. ⁴Bajchabé ta'chó newá
gawí, bo'né Onorúgame 'nátalige
ramué wanápamia napurigá tabilé
chátiri alawégame niwa ramué
napurigá 'la bi'lepi 'nátili 'nátame
niwa ramué alué 'yuga. Onorúgame
'ma 'la 'nátalige ⁵napurigá bo'né
'kúchila niraga niwa ramué. Alueka
Esukristo júlale napurigá alué
'símala gatea napurigá najkí bo'né
Onorúgame. ⁶Alekeri 'we 'la
semáriga ra'ichalia Onorúgame
olagá, 'we 'la nejkuro ajtigórikábá
ramué na'temaka. Onorúgameka
Kristo júlale, alué napu bo'né 'we
galegá eté. ⁷Onorúgameka 'we
galé ramué, 'lige ramué buyánale
alé resítiri bowechi bo'né Inolá
júliga napurigá me'liboa, 'lige
alué Onorúgame Inolá mukule
bilena gulusichi chujkugá ramué
alawala bi'wigá, 'lige 'ma e'kale
ramué. Onorúgameka 'we 'la
nejkúrame ju. ⁸Alueka 'we 'la
machiri ramué 'we 'la galeo ramué,
'we 'la ma'chígime nérékuru
napugiti nejime 'we 'la 'nátili
napurigá 'la rejchirúgame niwa.
⁹Onorúgameka 'we 'la machíri
ramué napu sineko tabilé machime

nírige. Alueka bo'né 'we a'lá sébili
olagá machiri ramué chieri ko
alué Kristo. ¹⁰Onorúgameka 'we
'la sébali olámala napu 'nátalige
'we 'ya. Napu'lige sebasa raweli,
Onorúgameka Kristo ajchámala
napurigá nulame nímala, a'lige
Kristo bi'neli neyúriga Wa'lula
Nulame nímala jena wijchimoba
'lige 'pa rewagachi.

¹¹Onorúgameka 'we 'la
wanápalige ramué napurigá
ramué nochawa alué Onorúgame
nila nóchali. Onorúgameka 'ma
alarigá 'nátalige 'la sébali olame
ju Onorúgame apiépiri nóchali
napu sébali olánili. ¹²Alarigá
gatele bo'né Onorúgame napurigá
'la ma'chígime nélélamala 'la
semáriga nejkúrame ko Onorúgame,
'la ma'chígime nélélamala napugiti
ramué 'we 'la semáriga ra'icha
mochímempá Onorúgame olagá,
alekeri gite mochiárigime niru
ramué, ramué nírígime napu
bajchá bijhíguru Kristo nila
ra'íchali. ¹³Émika 'we 'la gepule
alué a'lala ra'íchali napu 'we 'la
bijchiá ju alué ra'íchali, 'lige Kristo
gite 'la Onorúgame oyérame ju
'emi, 'lige Onorúgame Alawala
alawégame ju 'emi, alué alawá
napu Onorúgame nejímoríle.
¹⁴Ramué napu 'la alawégame
niru Onorúgame Alawala 'we 'la
machiaa 'la narépuli ko napu
Onorúgame nejímoríle bilé
rawé napu'lige 'ma 'la buinasa
suwábaga bo'né 'kúchila alé
resítiri bowé bo'ígichi, napurigá
'we 'la semáriga ra'icha mochímala
Onorúgame 'kúchila Onorúgame
olagá.

**Jena ruwimela Páulo tániligo
Onorúgame napurigá 'we 'la
'nátili 'yámala alué napu 'la
Onorúgame oyérame ju**

¹⁵Neka alekeri yeti akegá 'we 'la machí 'emi 'we 'la bijchígame ko Esusi ko wa'lula nulame 'lige 'emi 'we galeo suwábaga napu Onorúgame oyérame ju. ¹⁶Neka alekeri napu'lige Onorúgame 'yuga ra'icha wa'lú cheliera 'yame ju ne, Onorúgame 'we 'la gu'írame kame 'emi. ¹⁷Neka 'we tani Onorúgame Wa'lula Esukristo O'nola napurigá gu'írimala 'emi, 'lige napurigá 'we ejobénigame nímala, napurigá abé 'la machimela 'emi churigá ka Onorúgame. ¹⁸Neka 'we tani Onorúgame napurigá 'la gu'írimala 'nata tachiri gite wanápuligo alué ralámuli Onorúgame oyérame, 'lige napurigá machimela ralámuli chiena 'la semáriga ka alué nejkúrali napu 'ya Onorúgame suwábaga ralámuli aleké oyérame. ¹⁹Neka 'we tani Onorúgame napurigá machírimala 'emi chiena a'wágame ko Onorúgame Alawala napu 'ya ralámuli napu 'la e'wame ju napu nulá Onorúgame. ²⁰Alué a'walí napu 'ya ralámuli alué Onorúgame pe aba alué a'walí ju napu 'yáligé Esukristo napu'lige me'lisuga, napu'lige ku ajánasa alué Kristo, 'lige asíbale alé wajtoná napu ajtí Onorúgame alé 'pa rewagachi. ²¹Lige 'yale nóchali napurigá bi'neli neyúriga Wa'lula Nulame nímala me'tigá suwábaga ralámuli 'lige suwábaga alué santo ánjeli napu we'ká nóchali nígame ju, ²²'lige napurigá senibí

nuleme nímala suwábaga ralámuli Onorúgame oyérame. ²³Ramueka 'la sébali olame niru napu najkí Kristo, alueka kame Wa'lula Nulame 'lige ramueka napurigá pioni neraga niru. Krístoka 'we 'la sébali olale napurigá nulale Onorúgame, 'lige ramueka 'we 'la sébali olame niru napurigá nulá Kristo. Ramueka suwábaga nígame niru napu Kristo nígame ju, 'lige Krístoka suwábaga nígame ju napu Onorúgame nígame ju.

**Jena ruwimela Páulo ruwíligo
Onorúgame ko napu nejime ju a'walí**

2 Abé 'yako, 'émika napurigá suwígame neraga nile tabilé a'lá alawégame nile cha cha nokame níligame 'emi. ²'Émika pe Remónisi (Riablo) oyérame nile napurigá nokame nile uché jaré ralámuli Remónisi oyérame, 'lige aminami 'we 'la e'weme nile 'emi alué alawá napu pe 'pami ekárale e'yéname ju, alué alawá napu 'we aneme ju alué ralámuli napurigá tabilé oyéramala Onorúgame. ³Alarigá nírigé ramuéchigó tabilé e'wame nírigé napu nulá Onorúgame, pe ramué a'boi cha nokagá. Cha nokame nírigé ramué napu chibiyeri nokináliru, pe ramué a'boi na'tálila oyériga. Alekeri gite wa'lú gastigo narépuili ju ramué, napurigá alué uché jaré ralámuli 'we e'níliga e'yéname. ⁴Lige rekó Onorúgame etee ramué alanokiachi Onorúgame yati 'la nejkúrule. Onorúgame 'we 'la galele ramué. ⁵Lige uché bilé alawá nejile Onorúgame napurigá ku 'la ajágame neraga

mochiwa ramué a'chigóriga napurigá ku ajánale alué Kristo. Ramueka napurigá suwígame níriga cha cha nokame níligame ramué, 'we e'nílime. ⁵Émika 'ma 'la buinárigame ju alé chátiri bowechi alué Onorúgamete napugiti 'we galeme ramué. ⁶Uché bilé alawá nejile Onorúgame a'chigóriga napurigá 'yale Kristo 'lige a'walí nejile napurigá ramué nulame niwa Kristo nila nochálichi. ⁷Alarigá nejkúriale Onorúgame najkigá napurigá a'kinana machimela suwábaga ralámuli Onorúgame 'we 'la gu'íria ajtigó Onorúgameka 'we galé ramué, alekeri júlale Kristo Esusi jena wijchimoba. ⁸Onorúgame a'walílate 'we 'la buyale 'emi alé chátiri bowechi napugiti 'we 'la bijchígiligame 'emi 'we 'la nejkúrime ko Onorúgame. Tase 'emi a'boi gayénale buyá alé chátiri bowechi, pe Onorúgame 'sile 'emi buyana. ⁹Pecha 'emi a'boi nochálila gite buyale ko 'emi alé chátiri bowechi, alekeri tabilé 'wesi riólame niwa 'emi. ¹⁰Onorúgame 'sile ramué 'ya 'we a'lá semátiri 'nátili, 'lige mukúlekuru Kristo Esusi napurigá ramué 'la semáriga ejperélawa 'lige uché jaré ralámuli gu'íriga jena wijchimoba ejperégame, napurigá najkile Onorúgame 'we 'ya.

**Jena ruwimela Páulo ruwíligo
bi'lepi alawá alawégame
nírigo Kristo Esusi nila**

¹¹Alekeri 'emi napu tabilé jurío ju 'we 'la na'tawa 'we 'yako tabilé nareme níligo 'emi alué Esukristo nejkúrala. 'Lige alué ralámuli jurío

napu sikirétigame nile pe'tá isílala wi'chila, alueka anime nile 'emi olagá: «'Émika tabilé sikirétigame ju pe'tá isílala wi'chila, 'lige alekeri tabilé gu'írilia 'emi Onorúgamete.» ¹²'We 'la na'tawa, tabilé ejperégame níligo 'emi alé Israeli anilichi gawichí. 'Émika tabilé nareme nile a'walí napu Kristo nejí jipe. 'Émika tabilé Onorúgame oyéraga ejperégame nile. Tabilé nareme nile semati tábiri napu Onorúgame 'yámorílige bo'né oyérame. ¹³'Emi napu tabilé Kristo Esusi oyéraga ejperégame níligo 'we 'yako, jípeko 'la Kristo Esusi oyérame ju 'emi napugiti Kristo mukúligame 'emi alawala bi'wigá. ¹⁴Kristo 'sile gatea napurigá 'la ganíliga ejperélawa. Jípeko pe bi'lepi 'nátili 'nátaga ejperégame niru rekó jurío ralámuli níriga jaré 'lige rekó tabilé ralámuli jurío níriga jaré. 'Ma tabilé na'áuka ejperéliru. ¹⁵Napu'lige Kristo mukusá, gatele napurigá bi'lepi nulalí nerúlmalala tase we'ká. Alué juríoka nulale napurigá okaná chojkégame neraga nímalala 'emi 'lige jurío ralámuli, nobi jípeko pe bi'lepi chojkégame júkó 'emi 'lige alué jurío ralámuli. Alekeri 'la bi'lepi nulalí a'rele napurigá tase na'áuka ejperélamala. ¹⁶Kristo gatele suwábaga alé bilena gulusichi mukugá, napurigá 'ma tase aminabi nakómala a'naguka saega okaná chojkégame ralámuli, 'lige napurigá pe Onorúgamecho oyérame nímalala.

¹⁷Krístoka nawale benírimia ralámuli Onorúgame nila ra'íchali napurigá tabilé na'áwali nerúlmalala 'lige napurigá 'la gepúmala 'emi

napu tabilé machime ju Onorúgame nila ra'íchali, 'lige aminami napurigá gepúmala alué napu abé 'la machime ju Onorúgame nila ra'íchali. ¹⁸ Jípeko suwábaga ramué napu niru jurío 'lige tabilé jurío 'la gainaru Onorúgame 'yuga ra'icha napugiti Kristo mukúligame ramué gu'íriga, 'lige alekeri Kristo Alawala ramué gu'íriguru napurigá 'la gainawa Onorúgame 'yuga ra'icha. ¹⁹ Alekeri, Onorúgame tabilé mejkaka sígame neraga eté 'emi. 'Émika 'ma 'la Onorúgame oyérame kame. 'Émika 'ma 'la Onorúgame 'kúchila ju 'lige a'chigóyéna semáriga naré 'emi napu Onorúgame nila ju. ²⁰ Suwábaga 'emi napu Onorúgame oyérame ju napurigá galí ju 'emi 'we 'la newárigime. Alué ralámuli napu Esusi 'yale nóchali 'lige alué ralámuli napu ruwime nílige napu anele Onorúgame 'we 'ya, alueka ju napurigá alué bilé tegoli napu galí newáwili ju. 'Lige Kristo Esúsika ju alué rejté abé najtékame napu ajchilime ju bilena chijtochi. ²¹ Alueka aminacho we'ká ralámuli wanápame ju napurigá alué ralámuli nímala napurigá Wa'lula Esukristo galila. ²² Alarigá ju 'emi napu 'lige o'maka bi'lepi 'nátaga ejperegá pe Esukrístocho 'yuga 'nátaga, a'lige o'maka bi'lepi chojkégame ralámuli ju 'emi, 'liko Onorúgame Alawala 'émichi bejtégame ju.

**Jena ruwimela Páulo beníriligo
Onorúgame nila ra'íchali
alué ralámuli tabilé jurío**

3 Neka Kristo Esusi ra'ichálila benírime ju 'emi ralámuli

tabilé jurío 'we a'lá gu'íriga 'emi, alekeri jena ajtí ne galírale bajcháriga. ² 'Emi 'ma 'la machíleké Onorúgame nóchali 'yáligo ne'chí napurigá 'emi benírimala ne, Onorúgameka 'wéchigo na'temame 'emi. ³ Onorúgameka 'we 'la 'nata asale 'ma abé bajchabé 'lige jípeko 'ma 'la machiri ne'chí alué napu tabilé 'wesi ralámuli machime nile, napurigá ruyá anié ne alé pe u'kabi osilichi guwánaka ye osilichi. ⁴ Napu 'lige ra'íchisa 'emi ye osilí, a'lige machimela 'emi tachiri 'nata asáligo Kristo, alué 'nátili napu tabilé 'wesi ralámuli machile abé 'ya, ⁵ alué 'nátili napu machírile Onorúgame Alawala alué makué oká rió Esusi nochálila nóchame 'lige alué napu ruwime ju napu ané Onorúgame. Onorúgameka tabilé machírile alué 'we 'ya ejperégame ralámuli. ⁶ Regá ju alué 'nátili napu tabilé machiame nírige ramué: napu 'lige alué Kristo benírale alué ra'íchali napu ruwime nile a'chigó aliena 'la semáriga gu'íriwili níligo Onorúgamete alué ralámuli jurío 'lige ralámuli tabilé jurío napugiti 'ma 'la bi'lénapi chojkégame kame 'lige 'la bi'lénapi simámili ju rekó jaré jurío ke 'lige rekó jaré tabilé jurío ke, 'ma alarigá gatéligime napurigá anílige 'ya Kristo Esusi. ⁷ Onorúgame 'la 'yáligé'é nóchali ne'chí napurigá 'emi benírimala ne ye ra'íchali Esukristo nila. Onorúgameka 'we na'temá ne'chí 'lige alekeri gu'iri ne'chí bo'né a'walílate. ⁸ Neka ju napurigá alué Onorúgame oyérame abé u'tala pe kulí chojkime beniá Onorúgameka abirigáchigo 'yáleko nóchali ne'chí

napurigá benírimala ne Onorúgame nila ra'íchali alué ralámuli tabilé jurío, napurigá machimela chiena 'la nejkúrame ko Kristo. ⁹Lige Onorúgame napu suwábaga tábiri newale nulé ne'chí napurigá 'la ma'chígime machírimala ralámuli churigá 'nata asáligo Onorúgame. ¹⁰Onorúgameka najkí napurigá alué santo ánjeli ramué etega 'la námamala churigá ko Onorúgame 'lige chiena 'la benégame ko 'nátaga Onorúgame. ¹¹Ye ju napu 'nata asáligo Onorúgame 'we 'yasi, 'lige 'ma 'la sébali ikile napu 'nata asale bo'né Kristo Esusi júliga napu ramué nuleme ju. ¹²Kristo mukule ramué neraga, 'lige 'we 'la bijchígime niru ramué Kristo ra'ichálila, 'lige alekeri 'we 'la ganíliga ra'ichalia Onorúgame 'yuga. ¹³Alekeri tabilé sewépu 'emi rekó 'emi gu'iriga resí ikié ne napugiti alarigá etega 'emi abéchigo 'la e'wame nímime napu najkí Onorúgame.

Jena ruwimela Páulo ruwíligo Kristo

'we na'temao suwábaga ralámuli

¹⁴Alekeri neka chojkóbaka iligá ra'icha O'nó Onorúgame 'yuga. ¹⁵Onorúgame ju napu suwábaga ralámuli newale 'lige suwábaga santo ánjeli. ¹⁶Alekeri 'we tani ne Onorúgame, napurigá bo'né alawálate 'yawa a'walí 'emi napurigá 'la a'wágame alawégame nímala 'emi, ¹⁷'lige napurigá Kristo 'emi alawálachi bejtélamala 'lige napurigá 'emi 'we 'la bijchígime nímala Kristo ra'ichálila. Alekeri 'we tani ne Onorúgame napurigá aminabi 'yámala iwérali 'emi.

Alarigá 'la 'emi bi'lepi 'nátali 'nata, 'lige 'we 'la galegá eté 'emi uché jaré ralámuli. ¹⁸Abiena tani ne Onorúgame napurigá 'emi 'lige suwábaga uché jaré Kristo oyérame 'la námamala chiena 'la nejkúrame ko Kristo. Ramueka pecha na'táliko aliena 'la semáriga nejkúrame ko Kristo. ¹⁹Neka 'we tani Onorúgame napurigá 'emi 'la machimela chiena a'lá na'temao Onorúgame 'emi, rekó tabilé siné námalie churigá ko Onorúgame. Najkí ne napurigá tabilé tabiri rokárélamala napu Onorúgame nejímili ju.

²⁰'We 'la ra'ichasa 'la kápá Onorúgame olagá. 'Lige Onorúgame abé wa'lú nejkúromala tase napurigá ramué tánilia o na'talia. Ramueka 'we 'la 'nátame niru napugiti Onorúgame 'ma 'la nejíligime bo'né Alawala. ²¹Suwábaga napu ekí Kristo Esusi oyérame niru, senibí 'we 'la ra'icháwili ju Onorúgame olagá jena wijchimoba 'lige rewagachi. Alarigá nisa 'la kápá.

Jena ruwimela Páulo ruwíligo churigá ko Onorúgame oyérilia

4 Neka jena galírale bajcháriga ajtí Wa'lula Esukristo oyérame kóriká. Alekeri nulá ne napurigá 'la sébali olame nímala 'emi napu wanápurigame ju Onorúgamete. ²Tase gunarume niwa, tabilé siné ayoga e'yénawa uché jaré ralámuli 'yuga, 'we 'la kilí ruyewa rekó ralámuli tabilé 'la námachi. 'La ganíliga járowa 'emi a'bopi. ³Onorúgame Alawala bi'lepi 'nátali nejime ju 'lige 'la sébali olawa napu nulá alué alawá.

⁴Onorúgame Alawálaka pe bi'lepi ju, 'lige suwábaga napu Onorúgame oyérame ju bi'lepi 'nátili na'támili ju, aka Onorúgame wanápulige 'emi semati nejkúrali 'yamia. ⁵Pe bi'lepi ju Wa'lula napu ramué nuleme ju, 'lige pe bi'lepi ju alué 'we a'lá 'nátili, tabilé i'té uché bilé, 'lige pe si'nepi ju rewarálime ba'wichí bokobuga Onorúgame oyérimia, ⁶'lige pe bi'lepi ju Onorúgame napu suwábaga ramué o'nola ju, 'lige alué ju napu suwábaga e'nagá ajtime ju 'lige repuka, 'lige pe bi'lepi ju O'nó Onorúgame napu bochgími ajtí.

⁷A'pílipi ramué nóchali 'yárigame niru Krístote napurigá gu'friwa uché jaré ralámuli. ⁸Alekeri ye ra'íchali Onorúgame nila regá aní:

Alué napu simile 'pa rewagachi, 'ma o'tole alué Remónisite cha'piruga mochígame, 'lige nóchali 'yale bo'né

Onorúgame oyérame jena ejperégame.

⁹¿Choniamé mayé 'emi alué ra'íchali regá anime «simile 'pa rewagachi»? Alué ra'íchalika regá aniamé kérékuru, 'pákana rewagáchika re'kínagame níligo.

¹⁰Liko alué napu re'kínale 'pákana rewagáchikana pe aba alué ju napu simile 'pa rewagachi bochgími nulame nimia. ¹¹'Lige alué bo'né rewigáchika re'kínigame nóchali 'yale a'pili ralámuli, napurigá jaré nulame nímala Esukristo nocháililachi, 'lige jaré napurigá nareme nímala Onorúgame ra'íchálila, 'lige jaré napurigá benírame nímala ralámuli napu tabilé oyérame ju Onorúgame, 'lige jaré napurigá alé re'obachi

nóchame nímala ralámuli gu'friga Onorúgame oyérame 'lige beníriga.

¹²Alué rewagáchika re'kínagame alieri nóchali 'yale alué oyérame ralámuli napurigá aminabi námamala Onorúgame nila ra'íchali 'lige napurigá gu'frimala alué uché jaré ralámuli Onorúgame oyérame,

¹³napusí suwábaga ramué 'la oyérisiká Onorúgame 'lige 'la benisuga churigá ko Onorúgame Inolá, a'lige si na'tawa bi'lepi 'nátili pe Krísto na'táililacho.

¹⁴Napu'lige 'ma benisuga churigá ko Onorúgame Inolá, a'lige 'ma tabilé niwa napurigá u'kuchí napu yati se'nú rejcholi cha'pime ju 'lige napu pe chibi ikime ju pe se'nú rejcholi cha'pisá, pe e'karúgame rejcholi oyérasa, alué ralámuli 'yégame nila ra'íchali napu 'we jebénigame ju 'yégiga uché jaré ralámuli. ¹⁵Iligá ramueka 'we 'la bijchiá ra'ichawa 'we 'la niraga ralámuli. 'Lige alarigá aminacho 'we 'la e'wiwa napu nulá Krísto napu ramué nuleme ju. ¹⁶'Lige alué ju napu gu'iri a'pílipi ramué napurigá nochawa ramué napurigá nulá Onorúgame. 'Lige nejkuri napurigá gu'friwa uché jaré ralámuli napurigá 'la bi'lepi 'nátili 'nátame nímala. Napu'lige o'maka 'la bi'lepi 'nátili 'nátaga ejperélisiká 'we 'la niraga uché jaré ralámuli 'lige 'we 'la nóchiga alué nóchali napu Onorúgame nejí 'liko 'la semáriga ma'chínime ju bilé nóchali.

Jena ruwimela Páulo ruwíligo 'ma tabilé ejperéliwili ko napurigá ralámuli tabilé oyérame Esukristo

¹⁷Neka rejcholi nejí napu nulá Wa'lula Esukristo, neka najkí napurigá 'ma tase aminabi

ejperélamala 'emi napurigá alué ralámuli napu tabilé oyérame ju Onorúgame, alué napu ejperégame ju pe napurigá a'boi 'nata, ¹⁸'lige alué ralámulika napurigá chónigichi ejperégame ju. Alué ralámulika tabilé Onorúgame oyériga ejperégame ju, pe se'nú 'nátili 'nátaga ejperégame ju tase alué 'nátili Onorúgame nejílala, alueka pecha bijchígime kame 'la ruilía napu najkí Onorúgame cha se'nú 'nátili oyérame kame. ¹⁹'Ma tabilé 'la 'nata alué ralámuli, chibi noká napu nokanali a'boi. Alueka tabilé chenili rekó alanokae pe aminami chibi nokogá e'yéname ju.

²⁰'Émika tabiléchigo alarigá nokimea oyérale ko Kristo. ²¹'Émika 'we 'la 'nátaga gepule chieri ko Esusi 'lige 'we 'la benile 'emi tachiri chu'simio nawáligo Esusi. ²²'Émika beníriliru napurigá a'rémala 'emi alué 'nátili napu 'emi 'nátame nílige 'ya, alué 'nátili pe chátiri bowechi o'tome ju 'emi. ²³Beníriliru 'emi napurigá Kristo nila 'nátili na'támala 'emi napurigá nuevo neraga nímala 'emi. ²⁴'Lige abiena beníriliru 'emi napurigá 'la sébali olame nímala 'emi napurigá najkí Onorúgame, tase napurigá najkí uché jaré ralámuli.

²⁵Alekeri tase 'yégame niwa, iligá 'la bijchígili ra'íchali ra'ichawa 'emi a'bopi, napugiti suwábaga Kristo oyérame nírígime.

²⁶Napu'lige ayósiga tase chibi 'sípua 'lige aminami tase rukuchégame ayowa. ²⁷Tase e'wawa Remónisi napurigá e'karúgamea 'nátili nejímala.

²⁸Alué napu chigome ju 'ma a'rémili ju chigoa, abé al'á ju

nochalia 'nalina napurigá 'la mépua napu najkí 'emi. Alarigá nóchaga 'la umubámala gu'iria 'emi uché jaré ralámuli napu tabilé nígime ju.

²⁹Tase chátiri ra'íchali ra'ichawa, 'we al'á semátiri rejcholi beníriwa 'nalina alué ralámuli. ³⁰Tase sewétiwa Onorúgame Alawala. Onorúgameka bo'né Alawala 'yale 'emi. 'Ma Onorúgame Alawala alawégame nísaká 'emi 'liko Onorúgame 'kúchila júkuru 'emi, 'lige Onorúgameka tebúmala 'emi napusí ku nawachi Kristo 'emi o'tomea 'pa rewagachi.

³¹Tabilé e'karúgame 'nátili 'nata asiboa. 'Ma a'rewa ayoa. 'Ma tase oparúgame niwa. 'Ma tase ayónime niwa ralámuli, 'ma a'rewa alué 'nátili. ³²'La a'ká ralámuli niwa, 'la nakúriga ejperégame niwa 'emi a'boi 'lige 'la e'kawa 'emi a'bopi cha nokágame níriká, a'chigóriga napurigá Onorúgame e'kale 'emi Kristo júlaga napurigá 'la gu'írimala 'emi.

**Jena ruwimela Páulo ruwíligo
churigá ejperélimili ko
Onorúgame oyérame ralámuli**

5 'Emi napu Onorúgame 'kúchila ju, napu Onorúgame 'we galegá eté, 'la a'chigóriga 'nátame niwa napurigá Onorúgame. ²'La ganíliga e'yénawa 'la na'temaka a'bopi, napurigá alué Kristo 'la na'temale ramué, 'lige bilena gulusichi mukule ramué gu'íriga. Esukrístoka nile napurigá bilé ajágame Onorúgame kógilime, alarigá nile napu'lige gulusichi mukiá. Onorúgameka 'la nirale alarigá ikichi Esusi.

³Emi napu Onorúgame oyérame ju, 'émika 'we a'lá sébili olámili ju. Tabilé na'támili ju 'emi e'sena umugí 'yuga okólime napu tabilé a'boi 'yula ju 'lige tabilé ra'íchámili ju 'emi alué chibi nokiamé nibilé korúmili ju 'emi e'karúgamea tábiri. ⁴Tabilé ra'íchawa se'nú chátiri tábiri ruwime ra'íchali, alué ra'íchali napu pe alué tonto ralámuli ra'íchame ju, iligá regá anía mochiwa: «Onorúgame 'we 'la nejkúrame ju 'lige bi'neli neyúriga Wa'lula ju ramué nuleme.» ⁵'Émi 'we a'lá machí alué napu we'ká umugí 'yuga okome ju tase a'boi 'yula, 'lige alué cha nokame, 'lige 'we korume e'karúgame tábiri, 'la machí 'emi 'we chátiri ko alarigá nokiá. Alarigá nokiáká tabilé nirálime ju Onorúgame. 'Lige alekeri tabilé nuléwili ju 'emi Onorúgamete nibilé Krístote. ⁶Tabilé a'rewa napurigá bilé ralámuli se'winátiri ra'íchali ruwimela, pe 'yégalí. Napu'lige alué 'yégalí ra'íchali oyérisiga, a'lige nejime ju Onorúgame gastigo napugiti 'ma tase e'wame nímime alué ralámuli napu Onorúgame najkí. ⁷A'ligéko tabilé oyérawa alué 'nátíli napu 'we chátiri ju.

⁸Yako 'emi 'la oyérame nile alué 'yégalí ra'íchali, 'lige jípeko 'la bi'lígame bowé najátaga ejperégame ju 'emi, 'máchigo 'la gu'íriligime 'emi alué Wa'lula Esukrístote. 'La suériga ejperélawa, napurigá oyérame niru alué tabilé 'yégalí. ⁹'La suériga ejperégame

níriká, 'liko uché jaré ralámuli a'chigó nokimélachigó, 'we 'la suériga ejperélamala napurigá najkí Onorúgame, tabilé oyériga ejperélamala alué 'yégalí ra'íchali. ¹⁰Aminacho 'la beniboa tachiri galeme ko Onorúgame. ¹¹Tabilé gompaniérola niwa alué i'níliga e'yéname ralámuli alué napu pe 'yégalí benítime ju napugiti pe chónali neraga kame alueka, iligá 'émika 'we 'la ruyewa tabilé 'la ko alanokiá. ¹²'We chijunárume ju ruwá 'we i'níliga e'yéneo ralámuli a'minami chíbika. ¹³Napu'lige bilé ralámuli 'we 'la benisá Onorúgame nila ra'íchali machime ju chieri ra'íchali tabilé 'la ko 'lige chieri ra'íchali 'la ko napu ralámuli benírame ju. ¹⁴Onorúgame nila ra'íchalika ju napurigá bilé rajilí napu rajilime ju chóniga ilígichi. Alekeri bilé ra'íchali abé 'ya osirúgime, regá anime ju:

'Ma busá, mué napu gojchigá bo'íligé,
'ma asísiwa mué napu bo'í alé napu bi'tí suwígame^a
'lige Kristo 'we 'la gu'írimala mué.

¹⁵A'liko 'we 'la 'nátaga e'yénawa, tase ejperéliwa napurigá ejperégame ju alué ralámuli napu tabilé e'wame ju Onorúgame nila ra'íchali, iligá ejperéliwa napurigá ejperégame ju alué ralámuli napu 'we a'lá e'wame ju Onorúgame nila ra'íchali. ¹⁶Senibí 'nátaga mochiwa uché jaré gu'írilime napugiti we'ká ralámuli mochígimempá 'we cha

^a 5:14 Ye ra'íchalika pe anime kéré: «Tabilé 'yuga einawa mué napu tabilé oyérame ju Onorúgame.»

nokame. ¹⁷Tabilé tonto niwa. 'We 'la na'tawa suwábaga. 'La machigá mochiwa suwábaga napu najkí Wa'lula Esukristo. ¹⁸Tase rekuka bajiwa napugiti 'lige rekusa pe chibi nokame ju 'emi. Abé a'lá ju Onorúgame Alawala 'emi nulea. ¹⁹Napu'lige napaísa Onorúgame nila ra'íchali benimea, 'la wikarawa Onorúgame wikala napu wikarálige Rabí. 'Lige aminami wikarawa napurigá wikarame ju alué uché jaré Esukristo oyérame ruigá Onorúgame 'we 'la nejkúrime ko. 'Lige aminami wikarawa Onorúgame Alawala nejisa 'nátili napurigá wikarawa. ²⁰Senibí wa'lú cheliera 'yawa O'nó Onorúgame napugiti 'émika nulélime kame Wa'lula Esukrístote.

**Jena ruwimela Páulo ruwílige
churigá ejperélimili ko
Onorúgame oyérame**

²¹'Emi napu 'la nirame ju Kristo, a'chigóriga nirawa 'emi a'bopi.

²²Alué umugí napu 'yúgame ju rió, 'la e'wame nímala alué rió nulachi, napurigá e'wame ju Wa'lula Esukristo nulachi.

²³Krístoka suwábaga bo'né oyérame nuleme ju 'lige alué 'sime ju a'kabá jawa ralámuli, 'lige Krístoka 'la lisensia 'yale rió napurigá nulame nímala bo'né bejtélachi. ²⁴Ralámuli Kristo oyérame 'we 'la sébali olame ju suwábaga napu Kristo najkí. A'chigóriga ju bilé mukí napu rió 'yúgame ju, 'we 'la e'wámili ju alué rió nulachi.

²⁵Suwábaga 'emi napu mukí 'yúgame ju, 'we 'la galewa 'emi alué mukí bo'né 'yula, a'chigóriga napurigá Kristo 'we 'la na'temale 'emi. Alueka mukúlekuru 'emi gu'íriga. ²⁶Alarigá mukule ramué wanápamia napurigá ramué 'la alekecho oyérame niwa. Ramué alawala bi'wélíkuru napu'lige ramué oyérisiga Onorúgame nila ra'íchali. ²⁷Krístoka mukúlekuru ralámuli alawala bi'wigá napurigá 'we 'la sébali olame nímala, tabilé chátiri 'nátame. Wanápale napurigá pe alekecho oyérame nímala. ²⁸Napurigá bilé rió 'we galeme ju bo'né, alarigá galémili júkuruchigó alué bo'né upila. Bilé rió napu 'we galeme ju bo'né upila, abiena 'we galeme ju bo'nepi. ²⁹Tabilé 'wesi rió gichime ju bo'nepi, 'we 'la repume ju 'nalina go'ame i'gá. Krístoka abiena 'la suériga repume ju ramué ³⁰napugiti ramueka Kristo oyérame nírigime. ³¹Aka regá aníché Onorúgame nila ra'íchali 'we 'ya osirúgime: «Bilé rió napu newime ju bilé mukí 'yuga, o'nola a'rémili ju napurigá napaíka mochímala pe okaka, 'lige bi'lepi 'nátili na'támili ju.»^b ³²Onorúgame abé 'yako tabilé benírale ramué tachiri ruwime ko ye ra'íchali, alekeri 'we nóchali kame ju beniaa ye ra'íchali nobi 'wéchigo 'we 'la bijchiá júkó. Ye ra'íchalika 'we 'la ruyame ju churigá ka Kristo 'lige alué oyérame. ³³Lige abiena ruwime ju bilé rió 'we 'la repúmili ko bo'né 'yula 'lige 'la galegá

^b 5:31 E'nesi Génesis 2:24.

napurigá bo'né. 'Lige alué mukika 'we 'la nirámili júkuru bo'né 'yula.

**Jena ruwimela Páulo
ruwíligo churigá ejperélimio
ralámuli a'boi ejperélachi
alué Onorúgame oyérame**

6 'Emi 'kuchi 'we 'la e'wawa napu'lige 'emi o'nola nulachi. Alarigá ju napu'lige Wa'lula Esukristo nulachi. ²⁻³Napu'lige Onorúgame 'yale Moisesi alué makué nulalí, alué bilé nulalí nulá 'we 'la nirálime ko ramué o'nola, 'lige ruwí alarigá olásiká 'we 'la ganíliga ejperérawili ko we'ká bamí. Uché jaré nulalí, tabilé ruwime ju chukiboli ko 'la sébali olásiká, nobi yeka 'wéchigo 'la ruwime júkó.

⁴'Lige 'emi napu 'kúchigame ju, tase iwégame ne'ochawa 'emi 'kúchila, pecha 'la nímalawé alarigáká, abé 'la ju gu'írilia 'lige rejcholi i'lía, 'lige benírilía napurigá najkí Wa'lula Esukristo.

⁵'Emi ralámuli napu ralurúgame ju napurigá nochámala tabilé meka, 'we 'la e'wiwa alué rió nóchali nígame, 'la niraga etewa alué nóchali nígame napurigá Kristo.

⁶Tase pe napu'lige etelia 'emi, tase pe a'lígecho 'la sébali olame niwa pe napurigá 'la suériga ra'ichámala 'emi olagá. Iligá 'we 'la sébali olame niwa senibí napurigá Krístote ralurúgame neraga, 'we 'la Onorúgame oyériga.

⁷'La ganíliga newawa bilé nóchali napurigá nochálime ju Wa'lula Esukristo nochálila. ⁸'Emi 'we 'la machí 'we 'la gu'írimio Onorúgame 'emi 'we 'la sébali olame nísaká rekó pe ralurúgame ke 'emi o tabilé ralurúgame ke.

⁹Alué nóchali nígame 'we 'la suériga repúmili júkuru 'emi nóchame napu ekí 'emi ralale nochárimia, tase ayóniga. 'We 'la nélegá nokísiwa 'emi Onorúgame ko wa'lula nuleme 'lige aminami alué ralurúgame ralámuli nuleme, alué napu ju Onorúgame 'pa rewagachi ajtúgame, 'lige Onorúgameka tabilé chélegá eteme ju rekó jaré ralurúgame kachi o rekó jaré wa'lula nóchali nígame kachi.

**Jena ruwimela Páulo ruwíligo
chu'símili ko bilé ralámuli
Onorúgame oyérame napurigá tabilé
uméramala Remónisi na'tálila**

¹⁰'Lige jípeko uché pe u'kabi rejcholi ruyeme ne 'emi napurigá 'la suériga nokísiwa jena gawichí. 'La a'wagá mochiwa, 'la narépua alué nejkúruli napu nejí Wa'lula Esukristo. ¹¹'We 'la tániga nokísiwa iwérali Onorúgame, napurigá tabilé neyúrimala Remónisi na'tálila. ¹²Pecha ralámuli sayega mochírigime, Remónisi sayega mochiru, 'lige Remónisi gompaniérula napu tabilé etérume ju, napu 'ma nulea mochí we'ká ralámuli jena wijchimoba. ¹³Alekeri 'la tániga nokísiwa iwérali alué Onorúgame, napurigá tabilé neyúrimala Remónisi na'tálila. Alarigaka 'la anachámala 'emi napu'lige sebase resiti raweli, napugiti 'ma 'la iwega mochímime 'emi. ¹⁴'Liko 'la iwega mochiwa, 'la bi'lepi 'nátili 'nátaga. Napu aní Onorúgame 'la bijchiá ju, 'lige Onorúgameka 'la sébali olame ju bilé tábiri 'la sébali

olame orisá. ¹⁵Senibí 'la 'nátaga mochiwa Onorúgame nila ra'íchali benírimia ralámuli napurigá tabilé we'ká 'nátaga mochímala.

¹⁶'Emi 'we 'la bijchígisaká napu aní Onorúgame 'lige 'la sébali olásaká 'emi napurigá najkí Onorúgame 'liko 'la tabilé umériwa 'emi Remónisi na'tálilate.

¹⁷Onorúgame 'ma bi'wésaká 'emi alawala 'lige 'emi 'we 'la námame nisa Onorúgame nila ra'íchali 'liko 'emi 'la umérimala Remónisi na'tálila. ¹⁸Tabilé a'rewa Onorúgame 'yuga ra'icha 'lige iwérali tania, Onorúgame senibí tániwa nejkúrali, Onorúgame Alawala 'we la nejkúrimala.

'We 'la 'nátaga mochiwa, tabilé guwana rujsuka, 'lige 'we tániwa Onorúgame napurigá gu'írimala suwábaga napu Onorúgame oyérame ju. ¹⁹Tániwachigó Onorúgame napurigá ne'chí gu'írimala napurigá 'la tabilé majaga benírimala ne Onorúgame nila ra'íchali, alué ra'íchali napu tabilé 'cho 'la námame ju ralámuli.

²⁰Onorúgame 'ya ne'chí ye nóchali napurigá ralámuli benírima ne Onorúgame nila ra'íchali, alekeri

galírale bajcháriga ajtí ne jipe. 'We tániwa Onorúgame napurigá tabilé majaga ra'ichámala ne, 'lige aminami napurigá 'la benagá ra'ichámala ne.

²¹Neka najkí napurigá 'emi 'we 'la machimela chieti ajtigó 'lige chu'siá ajtigó ne, alekeri jula ne alemi Tíkiko anilime rió, napu 'we 'la oyérame ju Wa'lula Esukristo napurigá ne. ²²Neka tabilé najkí napurigá seweka mochímala 'emi. Neka najkí 'lina napurigá 'emi abichilubi 'we iwériga nokísimala Onorúgame oyeria.

²³Suwábaga 'emi napu Onorúgame oyérame ju napurigá ne, 'we 'la gu'írasa 'la kápá O'nó Onorúgame 'lige Wa'lula Esukristo napurigá tabilé e'karúgamea 'nata mochímala 'emi. 'La ganíliga etesa 'la kápá Onorúgame 'lige Esukristo napugiti 'émika 'ma 'la bijchígame kame Onorúgame nila ra'íchali. ²⁴Onorúgame 'we 'la gu'írasa 'la kápá suwábaga 'emi napu senibí 'we 'la niraga eteme ju Wa'lula Esukristo.

Pe ekí júpá ye ra'íchali. Wa'lú cheliérabá.